

**Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет**

***Сутність та перспективи
впровадження
електронної демократії в Україні***

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Вінниця, 15 листопада 2016 р.)**

**Вінниця
ВНТУ
2017**

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР ІНСТИТУЦІЙНИХ КОМПОНЕНТІВ КОНЦЕПЦІЇ SMART CITY ЯК СКЛАДОВОЇ Е-ДЕМОКРАТІЇ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка Інститут міжнародних відносин

Анотація

Досліджено основні загальноєвропейські статутні документи концепції Smart City в яких окреслено комплекс розумних ініціатив, спрямований на забезпечення сталого розвитку міста.

Ключові слова: Smart City, розумні ініціативи, розумне зростання, сталий розвиток міста.

Abstract

The basic European documents of Smart City conception are reviewed in which outlines a set of smart initiatives in the aim of sustainable development.

Keywords: Smart City, smart initiatives, smart growth, sustainable development of the city.

Вступ

В останнє десятиліття, вибух та швидка інтеграція новітніх інформаційних технологій у повсякденне життя сильно вплинули на не лише спосіб життя людини у місті та, як наслідок, і на способи самовираження і на способи трансформації самої ідеї управління містом шляхом впровадження ідей е-демократії, що дістало назву Smart City або Розумне Місто. Міста можуть бути надзвичайно ефективними з точки зору процесу надання державних послуг та впровадження національних та міжрегіональних стратегій, спрямованих та сталий розвиток. З огляду на це, розбудова мережі європейських розумних міст стала беззаперечним пріоритетом, сформованим у низці регіональних стратегій та постанов.

Результати дослідження

Іноваційний шлях розвитку є пріоритетом розвинутих країн, проте часто подібний стан речей є категорично неефективним з точки зору парадигми сталого цивілізаційного розвитку. Гіпотетично, навіть якщо певна країна повністю досягає мети сталих міст із розвинутою «зеленою» економікою, такі здобутки повністю нівелюються іншими країнами, що ігнорують стратегію сталого розвитку та не інвестують в іноваційні, сталі проекти. Так, на сьогодні Данія – це держава, що в осяжному майбутньому планує повністю перейти до альтернативних джерел енергії, але тим не менш, заслуги країни у цій сфері пригнічує той факт, що низку шкідливих виробництв просто переносять з території Данії до інших країн. Таким чином, відбувається лише часткове вирішення проблеми, оскільки дотримання стандартів сталого розвитку неможливе на території окремо взятої країни. Велика роль на шляху до сталого розвитку міст належить як державам, так і державним об'єднанням, які співпрацюють у цій сфері, створюють спільні стандарти та діляться успішним досвідом.

За даними Світового Банку на 2014 рік, рівень урбанізації Європейського Союзу складає 75%, що вище середнього світового показника на 22%. Оскільки переважна більшість мешканців проживає у містах, ЄС визначає розвиток міст одним із своїх пріоритетних завдань. Більше ніж 65% міст ЄС – це невеликі міста до 500 000 мешканців, у той час як на великі мегаполіси доводиться всього до 7% усіх міст ЄС. Та наразі населення міст і мегаполісів продовжує зростати та вже на сьогоднішній день споживає 70% від загального спожитку енергії ЄС. І це означає, що ініціативи із розбудови Smart City важливі не тільки у відношенні таких мегаполісів як Лондон чи Париж, а і для малих міст, які і складають переважну більшість на території Європи. Для таких міст є важливим наявність загальної регіональної стратегії, дорожніх карт та рекомендацій, а також можливість обміну досвідом та запозичення ефективних управлінських та технологічних рішень. Відповідно до статутних документів в рамках ЄС, Smart City можна визначити як комплекс розумних ініціатив, спрямований на забезпечення сталого розвитку міста. Smart City – це місто, де традиційні мережі і послуги стають більш ефективними внаслідок використання цифрових і телекомунікаційних технологій в інтересах

населення та бізнесу. Зважаючи на зазначені факти, ЄС постійно працює над вдосконаленням політики, спрямованої на підвищення якості життя громадян і більш сталі міста відповідно до цілей Стратегії Europe 2020 [1].

Europe 2020 – це стратегія розумного, сталого та всеохоплюючого зростання ЄС, сформована на початку 2010 року. Europe 2020 встановлює три основні чинники зміцнення економіки:

Розумне зростання: розвиток економіки, заснований на знаннях та інноваціях.

Стійке зростання: створення економіки, заснованої на доцільному використанні ресурсів та екології з високим рівнем конкуренції.

Всеохоплююче зростання: сприяння підвищенню рівня зайнятості населення, досягнення соціального та територіального згоди.

Ці три взаємно підсилюючі компоненти повинні допомогти ЄС і державам-членам забезпечувати високий рівень зайнятості, продуктивності і соціальної згуртованості. Зокрема, ЄС визначає п'ять амбітних цілей – в області зайнятості, інновацій, освіти, соціальної інтеграції та клімату / енергії – які повинні бути досягнуті до 2020 року. Кожна держава-член ЄС визначає свої власні національні цілі в кожній з цих областей. В основі цієї глобальної стратегії лежать конкретні дії на рівні ЄС та на національному рівні [1].

Концепція розумного міста виходить за рамки використання ІКТ з метою більш ефективного використання ресурсів і зменшення викидів. Це означає, що Smart City – це не тільки розумні міські транспортні мережі, модернізоване водопостачання і методики переробки відходів та більш ефективні способи опалення тепла і електропостачання. Це також активна взаємодія із муніципалітетами, безпечні громадські простори і задоволення потреб похилих людей та людей з обмеженими можливостями. Окрім того, це розвиток креативної економіки, пріоритет освіти, наукових досліджень та інновацій.

У рамках стратегії Europe 2020 Європейська Комісія ініціювала низку проектів, спрямованих на розвиток розумних міст. Серед них План розвитку цифрових технологій в Європі (Digital agenda for Europe), Європейське інноваційне партнерство для розумних міст і громад (European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities – EIP SCC), Green Digital Charter, European Urban Knowledge Network, Joint Programme Initiative (JPI) Urban Europe, European Network of Living Labs (ENoLL), European Initiative on Smart Cities. Розглянемо основні ініціативи, які формують основні інституційні засади розвитку розумних міст у ЄС .

Метою наступної ініціативи Digital agenda for Europe є отримання стійкої економіки і соціальних благ шляхом створення Спільного Цифрового Ринку ЄС, заснованого на високошвидкісному інтернеті і сумісних програм з можливістю ширококутового доступу для всіх громадян ЄС, а також забезпечення збільшення швидкості користування інтернетом до 2020 р., а крім того збільшення на 50% і більше кількості приватних осіб, підключених до інтернету зі швидкістю понад 100 Мбіт/с [2].

У липні 2012 року Європейська комісія ініціювала Європейське інноваційне партнерство розумних міст і громад (European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities (EIP-SCC)), яке є платформою для взаємодії європейських міст-лідерів галузі, а також представників громадського суспільства [3].

Досягнення цілей Стратегії Europe 2020 вимагає активної участі всіх регіонів ЄС. Комітет регіонів створив моніторингову платформу для сприяння мобілізації та залучення регіональних і місцевих властей в обговорення на рівні ЄС. Європейська комісія, в свою чергу, створила мережеву онлайн - платформу, яка дозволяє представникам регіонів вести діалог і обмінюватися передовим практичним досвідом.

В рамках Європейського інноваційного партнерства розумних міст і спільнот (EIP SCC) було погоджено близько 370 зобов'язань по фінансуванню і розвитку Розумних рішень в області енергетики, ІКТ та транспорту. До Партнерства долучилися більше 3000 партнерів з різних країн Європи, щоб створити більш привабливих для життя міста і відкрити нові можливості для бізнесу.

Для того, щоб максимально відповідати загальному напрямку розвитку ЄС, розбудова мережі Smart City відбувається в рамках інституційного підходу (top-down approach). Він спрямований на два основні компоненти, а саме на збереження енергії та скорочення вик идів, а також регіональний розвиток та інноваційні стратегії, з акцентом на розвиток п'яти галузей: об'єднані мережі, відкриті дані, бізнес та стартапи, розвиток високошвидкісної 5G мережі та інновації. Такі цілі доповнюють три загальноєвропейські пріоритети, окреслені стратегією Europe 2020 (розумне, стале та всеохоплююче зростання).

Діяльність партнерства EIP-SCC зосереджено навколо трьох проблем: (-) інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ), (-) управління енергетикою та (-) управління транспортом. Минулого року в Берліні було підписано Меморандум про взаєморозуміння зі створення відкритих платформ для розумних міст [4]. Дві основні мети Меморандуму: до 2018 року створити єдиний ринок ЄС з відкритими платформами для розумних міст та до 2025 року охопити 300 млн. жителів міст ЄС послугами відкритих платформ для розумних міст.

Незважаючи на наявність регулятивних документів у сфері Smart City, ініціативи у різних країнах ЄС та навіть в рамках однієї країни можуть суттєво різнитися. Такий стан речей пояснюється тим, що подібні документи носять переважно рекомендаційний характер, а тенденція до децентралізації робить можливим прийняття рішень щодо імплементації Smart City безпосередньо на місцевому рівні. Саме високий рівень незалежності міст від органів влади ЄС спричиняє наявність такого широкого ряду різних концепцій Smart City, але водночас ускладнює побудову чіткої загальноєвропейської моделі.

Частіше за все Smart City, у його комплексному розумінні, складається з шести взаємопов'язаних компонентів (1) Розумне управління (Smart Governance), (2) Розумні мешканці (Smart People), (3) Розумний спосіб життя (Smart Living), (4) Розумна мобільність (Smart Mobility), (5) Розумна економіка (Smart Economy) та (6) Розумне середовище (Smart Environment).

Висновки

Проте, на практиці, термін Smart City найчастіше застосовують до міста, якщо в його межах реалізуються ініціативи, спрямовані хоча б на один з цих вищеперелічених компонентів, навіть незалежно від наявності інших компонентів. Крім того, як показує практика імплементації концепції Smart City, у кожного з міст, і особливо мегаполісів, є певний пріоритетний напрямок для інвестицій та його умовно кажучи «сфера компетентності», такі як розумний паркінг у Барселоні або розумне освітлення в Амстердамі і т.д. Стратегії для кожного міста складаються у відповідності із загальними цілями розвитку ЄС та з урахуванням цих пріоритетів, тут надзвичайно важливо визначити та чітко окреслити цілі та ключові показники, за якими можна оцінити ефективність та виконання обраної стратегії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Europe 2020: Europe's growth strategy [Електронний ресурс] // European Commission. – 2012. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/europe_2020_explained.pdf.
2. EUROPE 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth/ COMMUNICATION FROM THE COMMISSION Brussels, 3.3.2010. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>
3. European Commission. A digital agenda for Europe [Електронний ресурс] // Publications Office of the European Union – 2010 – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:si0016>
4. European Initiative on Smart Cities [Електронний ресурс] // European Commission. – 2016. – Режим доступу : <https://setis.ec.europa.eu/set-plan-implementation/technology-roadmaps/european-initiative-smart-cities>.

Андрєєва Ольга Миколаївна — д.політ.н., проф., професор кафедри Міжнародна інформація Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка email : AndreevaOlga@ukr.net

Olha Andriieva — Dr. Sc. (Pol.), Professor, Professor of The International Information Department Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv email : AndreevaOlga@ukr.net